

Stanisław Łupiński*

ROLA ETYKI ZAWODOWEJ W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Summary

Professional ethics contains general specific and ethical norms, concerning a given profession. The subject are specialists, performing a specific mission towards society. These include employees of public administration. Job of public administration officials come under moral evaluation of the recipients of that profession. Currently, professional ethics heaves increasingly larger circles of professions, performing the work to the society. Also arise codes of practice of individual professions. Professional ethics contributes to a more conscientious, professional and responsible work in public administration.

Wstęp

Etyka zawodowa pełni ważną rolę w administracji publicznej. Łączy się ona z kształtowaniem postaw osób i zawodów przez nich wykonywanych. Jeśli etyka jest nauką o moralności, to postawy pracowników administracji publicznej, bardziej sprzyjają dobremu wypełnianiu zadań i obowiązków z nią związanych.

Liczni autorzy tematyki etyki zawodowej, stawiają liczne pytania, w których szukają też odpowiedzi, jak pełnić urząd czy zadanie w sposób etyczny, czyli moralny. Obecnie etyka zawodowa przez

* Wydział Interdyscyplinarny, Akademii Polonijnej w Częstochowie.

liczne kodeksy jest wprowadzana w różne miejsca, gdzie pracuje konkretny człowiek, wykonując swoją pracę zawodową.

Przedstawiana często różnica pomiędzy moralnością i etyką uwzględnia też podział na etykę opisową i etykę normatywną. W praktyce jednak te różnice często są pomijane. Termin „etyka zawodowa” jest używany w szerokim znaczeniu, jak i dla określenia norm, jak przedstawiciele danego zawodu mają się zachować, ich przekonań moralnych, a także dotyczy ocen etycznych ich zachowań.

Charakterystyka etyki zawodowej posiada w sobie aspekt normatywny. Odróżnia się etykę zawodową od moralności zawodowej, która ukazuje postępowanie moralne pewnej grupy społecznej czy też ich przekonań moralnych. Rozważania o etyce zawodowej, dotyczy zasad postulowanych do przestrzegania i zachowania przez osoby danego zawodu a nie jako normy faktycznie obowiązujące w praktyce zawodowej.

Autor w artykule podejmuje opis przedmiotu etyki zawodowej. Trudno jest jednoznacznie określić przedmiot etyki zawodowej, jak też samej etyki. Problemy natury moralnej dotyczą nie tylko jednej grupy osób. Propozycje dotyczące przedmiotu etyki zawodowej, dzielą te zagadnienia na trzy grupy. Pierwsza z nich dotyczy higieny życia duchowego, drugi ukazuje stosunki z innymi ludźmi, by unikać konfliktów a wprowadzać sprawiedliwość i zgodę oraz trzeci, to propozycja godnego, cnotliwego życia, by osiągnąć doskonałość.

Pojęcie zawodu i etyki, stanowi podstawę zagadnień dotyczących etyki zawodowej. Etyka, którą określamy zawodową dotyczy konkretnego zawodu. Jedną z najstarszych jest etyka zawodu lekarskiego. Została ona określona przez Hipokratesa. Kolejna, znana i długo przypominana to etyka adwokacka, spisana przez Cyncerona. Zaś etyka to godne zachowanie konkretnej osoby w danym zawodzie.

Tworzenie etyki zawodowej należy do wykonywanego zwodu a w nim zachowań moralnych. Działalność administracyjna, jak każda inna, posiada wymiar moralny i dlatego podlega ocenie moralnej. Działalność ta wymaga podejmowania decyzji, czyli pewnych postaw urzędników, które podlegają ocenom moralnym.

Kodyfikacja etyki zawodowej, jako zbioru norm, nie wymaga jej wyodrębnienia w postaci etyki szczególnej. Wielu autorów tego tematu domaga się stworzenia takich zasad etycznych w postaci kodeksu. Problem stanowi różnorodność zawodów. Należy uznać, że każda profesja wymaga zasad etycznych, które pozwolą na zachowanie ogólnie przyjętych wartości.

1. Przedmiot etyki zawodowej

Etyka zawodowa zawiera w sobie normy, które określają, w jaki sposób przedstawiciele danego zawodu powinni się zachowywać. Ważnym elementem takich zachowań są ich przekonania i oceny etyczne ich zachowań. Węższe znaczenie etyki zawodowej sprowadza się do określenia, jak powinni zachować się przedstawiciele określonego zawodu. Ta etyka zawiera w sobie zespół norm wskazujących.¹

Liczni autorzy przedstawiają etykę w aspekcie normatywnym. W tym znaczeniu etykę zawodową odróżnia się od moralności zawodowej. Rozumowanie takie określa rzeczywiste zachowanie członków danej grupy zawodowej w czasie wykonywania swych obowiązków. Ponadto ważne są przekonania moralne tych grup zawodowych.²

Przy etyce zawodowej należy rozważać o normach postulowanych do realizowania i przestrzegania a nie tylko o normach, które

¹ I. Bogucka, T. Pietrzykowski, *Etyka w administracji publicznej*, Warszawa 2009, s. 93; por. R. Sobański, *Uwagi o etyce zawodów prawniczych*, „Radca Prawny” 2003, nr 4, s. 27.

² Tamże, por. Z. Ziemiński, *Podstawy nauki o moralności*, Poznań 1981, s. 106; por. I. Lazari-Pawłowska, *ibidem*.

funkcjonują w praktyce zawodowej. Dotyczy postulatów określonej grupy osób w też określonym zawodzie. Sięgając do norm moralnych określonej grupy zawodowej, trzeba wziąć pod uwagę normy etyki ogólnej. Trudno jest jednoznacznie określić przedmiot etyki zawodowej tylko dla jednej grupy osób. Pewne normy są ogólne wszystkim grupom zawodowym i społecznym.³

Lepsze poznanie przedmiotu etyki zawodowej według niektórych autorów da się podzielić na trzy grupy. Pierwsza jest związana z higieną życia duchowego. Druga obejmuje rozważania nad stosunkami z innymi ludźmi, by zachować dobro. Trzecia grupa to zalecenia dotyczące godnego życia opartego na doskonałości.⁴

Higiena życia duchowego obejmuje dociekania nad tym, jak żyć szczęśliwie i unikać cierpień. W aspekcie indywidualnym stawiane są pytania: jak unikać cierpień i jak przezwyciężyć cierpienia nieuniknione. Odpowiedzi zalecały znajdować radość już w braku cierpienia, mieć przyjemność w rzeczach codziennych. Zaś sprawy pozbawione wartości, które od nas nie zależą, traktować jako pozbawione wartości. To co daje los, uważać jako wartościowe.⁵

Układanie dobrych stosunków w innymi ludźmi, to kolejne zadanie, by unikać i łagodzić konflikty między sobą. Jak postępować aby innym z nami było dobrze, to troska o sprawiedliwość i naturalną dobroć. Taka postawa rodzi higienę współżycia. Wartości moralne w tym przypadku są wymierzone nie w jednostkę, lecz w drugą osobę. Współcześnie jest dominujące nastawienie etyczne na społeczne współżycie.

Zaś trzecia grupa wartości etycznych skupia się na doskonałości osobistej. Próbuje dać odpowiedź na perfekcyjne zachowania, czyli

³ Tamże, s. 94.

⁴ Tamże, s. 94-95; por. M. Ossowska, *Podstawy nauki o moralności*, Warszawa 1966, s. 347-354.

⁵ Tamże, s. 95.

jak godnie i cnotliwie postępować i żyć by osiągnąć doskonałość. Zadaniem tego nurtu jest wykreowanie wzorca osobowego. Czyli, czego należy wymagać od człowieka doskonałego, jako reprezentanta jakiegoś stanu, profesji, jednostki pełniącej określoną rolę społeczną.

Doskonałość osobista jest jednostkowa i posiada takie zalety jak: punktualność, wierność, dokładność i bezstronność. Według etyków, którzy przez wieki zalecali różne wzorce, najbardziej pożądaną była asceza, umiar i harmonia. Człowiek powinien wykorzystać wszystkie dostępne możliwości, by jego życie w oparciu o wspomniane cnoty, było spełnione.⁶

Rozważanie dotyczące doskonałości, zwraca uwagę na perfekcjonizm, który polega na wskazaniu motywacji takiego a nie innego działania. Takie dążenie do życia doskonałego wymaga poświęcenia, podjęcia trudności i pewnego wysiłku. Ważnym elementem jest nie tylko zdobyty poziom cnót, lecz i cena za nie zapłacona. Sięganie po rzeczy trudne, rzadkie i dokonywane wbrew skłonnościom, niosą ze sobą często poczucie wyższości w stosunku do innych. Nie ulega wątpliwości, że cnoty zdobia człowieka, dlatego obok ocen moralnych może występować element estetyczny. Zachowanie cnót, posiada w sobie nie tylko, że tak nie wolno, lecz że takie zachowanie specyficznie człowieka.⁷

Budowanie wzorców osobowych, nie służy osobistej ozdobie, lecz ma zagwarantować określony sposób zachowania, ze względu na realizację istotnej wartości dla ogółu. Cnotą jest uczciwość urzędnika, ale wymaga się od niego takiego zachowania ze względu na pożądane działanie instytucji społecznej.⁸

⁶ Tamże, s. 96.

⁷ Tamże, s. 96.

⁸ Tamże.

Szczęście i sumienie człowieka wymaga sprawnego działania, a także rozumnego, by przy odpowiednich środkach osiągnąć akceptowane cele. Wymiar moralny ma sprawne działanie, które jest skuteczne a zarazem gospodarne. Może zrodzić się pytanie, czy cel uświęca środki? Odpowiedź nie jest prosta i nie we wszystkich przypadkach.⁹

Perfekcjonizm zakłada prowadzenie życia szczęśliwego i spełnionego. Przy dobrym wypełnianiu obowiązków, które dają zadowolenie, można takie życie osiągnąć. Reguły zachowania perfekcjonistów, zawierają sposoby wykonywania czynności zawodowych w oparciu o wartości, które mają ich chronić.¹⁰

Pod względem przedmiotowym, etyki zawodowe, zawierają trzy normy: reguły dotyczące technicznych aspektów wykonywania zawodu, reguły relacji grupy zawodowej do społeczeństwa i relacje perfekcjonisty do odbiorcy jego usług oraz stosunki między przedstawicielami zawodu.¹¹

Etyka zawodowa jest związana z należyty, właściwym etycznym sposobem wykonywania określonego zawodu. W jej przedmiocie znajdują się konkretne powinności i zakazy. Ponadto znajdują się odwołania do ideałów i ogólnych zasad. Znajdujemy tutaj normy należące do moralności obowiązku, jak i do moralności aspiracji czyli dążeń.¹²

Etyka powinności i etyka cnót zawiera odmiennosć wymiarów, bowiem dotyczy moralności obowiązku i moralności aspiracji. Moralność dążeń dotyczy perfekcjonizmu i opiera się na aspiracjach, czyli

⁹ Por. T. Kotarbiński, *Trzy główne problemy*, w: *Pisma etyczne*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1987, s. 137-139.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Por. R. Sarkowicz, J. Stelmach, *Teoria prawa*, Kraków 2001, s. 206.

¹² Por. H. Skorowski, *Dlaczego etyka zawodowa?*, Warszawa 1997, s. 14; por. M. Pieniążek, *Etyka sytuacyjna prawnika*, Warszawa 2008, s. 34.

sięgania ideałów. Z tym wiąże się życie godne i doskonałe, często sięgające heroizmu. Jest to moralność wyższego rzędu, bo sięga szczytowych osiągnięć ludzkich. Zaś moralność obowiązku, ustala minimalne wymagania do wykonywania zawodu, by było to możliwe i sensowne. Wpisana w tę koncepcję moralności jest wpisana idea grzechu, winy i kary.¹³

2. Pojęcie zawodu i etyki

Etyka zawodowa jest związana z jakimś konkretnym zawodem. Praktyka społeczna jest poddawana takim regulacjom. Tego rodzaju etyki specjalne, są oparte na kryterium zawodu. Najstarszą etyką zawodową jest etyka lekarska, która jest oparta na zasadach Hipokratesa i etyka adwokacka, spisana przez Cyncerona.¹⁴

Kategoria zawodu wyróżnia etykę zawodową czy etos zawodu. Charakterystyka etyki zawodowej przez poszczególne cechy wyodrębnia grupę społeczną jako grupę zawodową. Wyodrębnienie zawodu jest związane z faktem społecznego podziału pracy. Zawód to zadanie spełniane na rzecz innych osób. Zadania te mają charakter specjalistyczny i wymagają formalnego wykształcenia i kwalifikacji. Zdobyta wiedza przez wykształcenie i zdobyte umiejętności przez praktykę, dają możliwość wykonywania określonego zawodu.¹⁵

Postacią kwalifikowaną zawodu jest profesja. Różnice między zawodem a profesją są natury jakościowej a nie przedmiotowej. Do profesji wymagane jest długotrwałe przygotowanie przez studia wyższe, staż zawodowy a ponadto licencjonowanie. Praca ta ma charakter autonomiczny i posiada doniosłość społeczną. W profesji możliwe

¹³ Por. L. Fuller, *Moralność prawa*, Warszawa 2004, s. 1-20.

¹⁴ W.J. Bober, *Powinność w świecie cyfrowym, Etyka komputerowa w świecie współczesnej filozofii moralnej*, Warszawa 2008.

¹⁵ Por. R. Sobański, *op. cit.*, s. 27.

jest tworzenie stowarzyszeń zawodowych i własnych kodeksów etycznych.¹⁶

Powstaje pytanie dotyczące pracowników organów administracji publicznej, czy stanowią grupę zawodową? Przy szukaniu odpowiedzi, należy zauważyć wymagania dotyczące tej grupy pracowników. Otóż pracownik administracji publicznej, powinien posiadać odpowiednie wykształcenie, odbyć aplikację administracyjną, mieć doświadczenie zawodowe i staż pracy.¹⁷

Administratorzy są zaliczani do profesjonalistów. Za tym przemawiają nie tylko wymogi dotyczące wykształcenia, ale też kontakt z wartościami i zarobkowy charakter działalności. Mogą tworzyć samorząd i stowarzyszenia zawodowe. Zawód ten nie jest licencjonowany. Wykonywanie zawodu urzędnika bezpośrednio zależy od faktu zatrudnienia w strukturach administracji.¹⁸

Profesjonalizacja życia społecznego, sprzyja wzrostowi zainteresowania etykami zawodowymi. Powstają nowe zawody, a w następstwie pojawiają się postulaty opracowania dla nich własnych zbiorów zasad etyki zawodowej. Zawód, który spełnia określone warunki, jest uzasadnieniem do tworzenia jego etyki. W zawodach poszczególnych warunki są zbieżne, by wyróżnić dany zawód – profesję.¹⁹

Własnej etyki wymagają zawody, które przez klientów powierzą profesjonalistę swoje dobra. Jest też niewielki stopień kontrowania pracy profesjonalisty, który autonomicznie i samodzielnie,

¹⁶ Por. B. Kudrycka, *Dylematy urzędników administracji publicznej*, Białystok 1995, s. 35.

¹⁷ Por. Ustawa z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458).

¹⁸ Por. B. Kudrycka, *Dylematy...*, s. 37.

¹⁹ Por. I. Bogunka, T. Pietrzykowski, *Etyka...*, s. 106.

podejmuje decyzje. Wśród wartości wskazuje się takie jak: życie, zdrowie, wolność i prawda. Są to wartości wyższego rzędu i bardzo ważne zainteresowanym osobom.²⁰

Pozycja urzędnika administracji publicznej, związana jest z reglamentacją i władczym kształtowaniem uprawnień i obowiązków jednostek. Praca ta jest związana ze sferą wartości zasadniczych, chronionych przez regulacje konstytucyjne. Wykonywanie czynności związane jest z pewną niezależnością. Źródłem autonomii jest fakt, że praca urzędnika administracji publicznej jest związana ze stosowaniem prawa i podejmowaniem decyzji. Autonomia nie wynika z rozwiązań ustrojowych, lecz z hierarchicznego podporządkowania i nadzoru.²¹

Pracownik administracji publicznej, stosując prawo, podejmuje korzystne decyzje dotyczące konkretnej jednostki. Poziom intelektualny takiego pracownika, świadczy o poziomie wykonywanej pracy. Sam fakt poziomu intelektualnego ma duży wpływ na interpretowania i stosowania prawa. Podejmowane decyzje są tego dowodem.²²

3. Tworzenie etyki zawodowej

Wykonywanie zawodu, ma swój wymiar moralny i łączy się z dokonywaniem wyborów przy wykonywaniu obowiązków zawodowych. Powstaje pytanie, czy poszczególne zawody wymagają odrębnych etyk zawodowych. Praca profesjonalisty, podlega ocenie i wymaga zastosowania potocznych kryteriów i norm moralnych. Istnieją różne opinie w sprawie etyk zawodowych. Jedni uważają, że wystarczy etyka ogólna wszystkim zawodom. Inni uważają, że każdy zawód

²⁰ Tamże, s. 106-107.

²¹ Tamże, s. 107.

²² Tamże, s. 108.

wymaga innych zachowań moralnych, ze względu na odmienne obowiązki.²³

Nie ma zbyt wiele zasad ogólnych norm moralnych. Nie ulegają one zasadniczym zmianom. Nie mogą normy etyki zawodowej różnić się z normami potocznymi etyki ogólnej. Normy etyki zawodowej, wynikają z podstawowych wskazań etycznych przyjętych w społeczeństwie. Dotyczy to wykonywania danego zawodu. Zasady etyczne danego zawodu są bardziej uszczegółowione i skonkretyzowane.²⁴

Rola właściwa dla danego zawodu, wyznacza zmiany w etyce zawodowej. Ponadto pojęcie roli społecznej odgrywa istotną rolę w wielu teoretycznych modelach i schematach nauk społecznych, co często budzi kontrowersje co do znaczenia tych zawodów. Rola społeczna może wyznaczać określone zachowanie, pożądane przez odbiorców. Wzorzec ten jest formułowany, nie przez pełniących taką rolę, lecz przez osoby trzecie, tworzące krąg społeczny, czy grupę odniesienia.²⁵

Odrębność jednych norm od drugich nie stanowi ich sprzeczności. Uznanie pewnej odrębności, opiera się na szczególnej hierarchii, nowego typu ocen czy innych akcentów. Normy etyk zawodowych nie stoją w sprzeczności z normami etyki ogólnej. Nie ma relatywizmu aksjologicznego w moralności, tylko pewien partykularyzm. Etyki zawodowe nie mają odrębnych od etyki ogólnej norm moralnych. Punktem wyjścia w etykach zawodowych i w etyce ogólnej jest

²³ Tamże, s. 109-110.

²⁴ Por. H. Duszka-Jakimko, E. Nizio, *Etyka prawnicza jako szczególny wyraz etyki ogólnej*, „Przegląd Prawa i Administracji”, Wrocław 2006, nr LXXIV, s. 57-62; Por. M. Pieniążek, *op. cit.*, s. 32-33.

²⁵ Por. M. Borucka-Arctowa, *Z zagadnień społecznego działania prawa*, Kraków 1962, s. 143-144.

pojęcie dobra. Etyki zawodowe biorą swoje uzasadnienie z faktu udziału pracy w społeczeństwie i różnymi rolami społecznymi i zawodowymi.²⁶

Zasady etyki zawodowej wynikają z podstawowych norm etycznych przyjętych w danym społeczeństwie i zastosowane do danego zawodu. Wynikiem tego jest konkretyzacja, modyfikacja treści oraz swoista hierarchizacja wartości i powinności, które są następstwem danego zawodu. Wobec etyki ogólnej, etyka zawodowa powinna być bardziej uszczegółowiona i skonkretyzowana.²⁷

Rola danego zawodu, wyznacza konkretne zmiany. Szczególnie rola społeczna danego zawodu, stawia wymagania i wyznacza szczególne. Każda rola społeczna, to zestaw norm postępowania, wzorów zachowania, których oczekuje grupa społeczna. Pełniąc rolę społeczną, urzędnik musi pamiętać, że działalność zawodowa powinna kierować się prymatem zasad etyki zawodowej. Etyki zawodowe sprzyjają wykonywaniu zawodu przez wzmocnienie ochrony wartości zawodu.²⁸

Formułowanie zasad etyk zawodowych odbywa się w odniesieniu do standardów sprawności zawodowej. Zasady etyki zawodowej pomaga w wypełnianiu zawodu, by osiągnąć cele wynikające z zawodu. Zasady te sprawiają dopasowaniu norm sprawności zawodowej do przyjętych w danej kulturze zasad moralnych. Normy sprawności zawodowej nie mogą być w konflikcie z ogólnie panującą w danym społeczeństwie tradycją moralną.²⁹

Może pojawić się sytuacja, gdzie normy sprawności zawodowej mają charakter moralnie neutralny i jak zachować normy etyki zawo-

²⁶ Por. M. Ossowska, *Podstawy nauki...*, s. 390.

²⁷ Por. H. Duszka-Jakimko, E. Nizio, *Etyka prawnicza...*, s. 57-62.

²⁸ Por. M. Ossowska, *Podstawy etyki...*, s. 371.

²⁹ Por. T. Romer, M. Najda, *Etyka dla sędziów*, s. 7.

dowej, by nie były sprzeczne z ogólnymi standardami etycznymi. Wydaje się niemożliwe, aby standardy moralnie neutralne mogły wejść w kolizję z normami moralnymi. Normy etyki zawodowej nie są w opozycji do ogólnych zasad moralnych. Ich istnienie nie może we wzajemnej sprzeczności postanowień.³⁰

4. Kodyfikacja etyki zawodowej

Formalna strona etyki zawodowej, nie daje podstaw do utworzenia norm etyki szczególnej. Tocząca się dyskusja nad normami etycznymi, stanowi podstawę do skonkretyzowania nakazów i zakazów tych zasad. Dylemat kodyfikacji zasad etycznych dotyczy nie tylko etyki zawodowej, lecz i etyki ogólnej. Zwolennicy kodyfikacji etyki, twierdzą, że w ten sposób stworzą system regulujący sferę moralną. Przeciwnicy zakładają etykę bez kodeksu, zaś podejmowane decyzje moralne, pozostawione są odpowiedzialnemu, autonomicznemu podmiotowi.³¹

Sceptycy kodyfikacji twierdzą, że ważnym elementem moralności jest ponoszenie odpowiedzialności za działania. Z jednej strony jawi się myślenie nihilistyczne, że nie możemy zmienić istniejącej rzeczywistości, w jakiej żyjemy i zwalniaamy siebie od odpowiedzialności za nasz świat. Z drugiej zaś, konserwatyści tworzą uporządkowany system wartości, broniąc się przed dokonywaniem wyborów moralnych i ponoszenia odpowiedzialności.³²

Kodeks może uciec od istoty życia moralnego i związanej z tym konieczności odróżniania dobra od zła. Jednak mimo różnych opinii, kodeks zawiera w miarę kompletny zbiór przepisów, które dają się za-

³⁰ Por. I. Bogucka, T. Pietrzykowski, *Etyka...*, s. 117.

³¹ Tamże, s. 118.

³² Por. L. Kołakowski, *Etyka bez kodeksu*, „*Twórczość*”, 1962, nr 7, s. 64-86.

stosować w dowolnej sytuacji moralnej. Jest to też dążenie do zachowania ideału w swoim zawodzie. To kodeks podpowiada nam, jakie zasady należy zachować bezwarunkowo, by dokonać wyboru dobra.³³

Idea kodeksu pozwala uporządkować świat wartości. Sytuacje konfliktowe dają pewność, że postąpiliśmy dobrze. Chociaż w konflikcie występuje jednocześnie dobro i zło. Kodeks może być też w wielu wypadkach, poczuciem znieczulenia moralnego i prowadzić do braku odpowiedzialności. Może to być też lęk przed podejmowaniem decyzji.³⁴

Przesłanki przeciwne kodeksom zawodowym, wynikają też z poczucia normy obowiązującej przed sumieniem. Może to prowadzić do degradacji sumienia. Postawa moralna powinna wynikać z postawy zdrowo ukształtowanego sumienia. Mimo obaw, nie należy obawiać się konfliktu sumienia, bo wartości moralne, zapisane nawet w kodeksie, nie naruszają ładu i porządku etycznego.³⁵

Kodeks etyczny nie zwalnia nikogo od podejmowania decyzji w sumieniu. Prowadzi do uspokojenia sumienia. Potrzeba tworzenia kodeksów etyki zawodowej jest bardziej uzasadnione, niż w etyce ogólnej. Pomagają rozstrzygać wszelkie konflikty danej grupy zawodowej, jeśli takie powstaną. Szczególnie, dotyczy to grupy osób spełniającej wobec społeczeństwa odpowiedzialne zawody. Czytelne rozeznanie roli zawodu, pomocne jest w jego wykonywaniu.³⁶

Powstanie kodeksu powinno być poprzedzone ogólną dyskusją nie tylko osób danego zawodu. Można taką dyskusję otworzyć na zewnątrz, by zdobyć jak najszerszy pogląd na przepisy i zasady. Powinny w nim znaleźć się zasady ogólne i szczegółowe przepisy. Jedne odpo-

³³ I. Bogucka, T. Pietrzykowski, *Etyka...*, s. 118-119.

³⁴ Tamże, s. 119.

³⁵ Tamże, s. 120.

³⁶ Por. M. Michalik, *W sprawie kodeksów etyki zawodowej*, „Etyka” 1994, nr 27, s. 176-177.

wiadają ogólnej postawie etycznej a drugie podlegają ocenie zawodowego sumienia. Jedne i drugie powinny tworzyć pewną całość, dla dobra konkretnego zawodu.³⁷

Zakończenie

Etyka zawodowa, jak wynika z przedstawionego rozważania ma służyć dobru wykonywanego zawodu. Im większa odpowiedzialność społeczna, tym większe oparcie na wartościach. Postawa moralna, która wynika z poczucia odpowiedzialności, daje pewność nie tylko z dobrze wypełnionego zadania, lecz też zadowolenia klienta.

Wykonywanie zawodu, wymaga perfekcjonizmu, co łączy się z wiedzą i umiejętnościami. Zawód społecznie użyteczny powinien być profesją, czyli kwalifikowany jakościowo. Do grupy tej zaliczani są pracownicy administracji publicznej. Stanowią oni grupę osób, którzy powinni posiadać w swym zawodzie wysoki poziom wartości oparty na etyce zawodowej.

Praca administracyjna wymaga postaw moralnych, podlega ona ocenie moralnej. Postawa urzędników wymaga postaw moralnych ze względu na decyzje, które mają wpływ na wielu ludzi. Zasady etyki ogólnej dotyczą dobra ogólnego ludzi, natomiast zasady etyki zawodowej, dotyczą pracowników i klientów. Walec etyczny zawodu społecznie ważnego, wymaga postaw moralnych, które w ten sam sposób są oceniane.

Podjęcie kodyfikacji etyki zawodowej, nie zwalnia od odpowiedzialności w sumieniu, lecz jeszcze bardziej ją umacnia. Norma kodeksowa zabezpiecza przed uchybieniami i większym poczuciem odpowiedzialności. Kodeksy etyki zawodowej, pełnią rolę strażnika postaw moralnych konkretnego zawodu. W normach kodeksowych, zawarta

³⁷ Por. I. Bogunka, T. Pietrzykowski, *Etyka...*, s. 123-125.

jest troska o dobro pracownika i klienta. Postawy moralne pracowników danego zawodu podlegają ocenie moralnej.

Zasady etyki zawodowej, pozwalają jasno określić reguły postępowania urzędników, podczas wykonywania zawodu. Różne grupy zawodowe podejmują działania na rzecz postaw moralnych pracowników. Szczególnie dotyczy to tych zawodów, które stawiają sobie za cel wysokie wymagania. Tego też oczekują odbiorcy tych zawodów.

Przedstawiony materiał, dotyczący etyki zawodowej w administracji publicznej jest tylko fragmentem debaty na temat postaw moralnych poszczególnych grup społecznych. Istniejące zawody i nowo powstałe, jako wynik postępu, kreują swoje kodeksy i je wprowadzają w życie. Nie ulega wątpliwości, że etyka zawodowa, powinna określać zasady pracy urzędnika w administracji. Dobre wypełnienie swego zadania zawodowego, pozwala na perfekcjonizm i odpowiedzialność, a w tym na realizację zawodu w duchu wartości etycznych.

Administracja publiczna należy do dziedziny życia o wysokim społecznie zaufaniu. Podejmowane decyzje urzędnicze w administracji są ważnym elementem życia poszczególnych ludzi. Mają one duży wpływ na relacje interpersonalne. Zawód urzędnika administracji publicznej, należy do tych zawodów, które potrzebują zasad etycznych w wypełnianiu swego zadania.